

Civilinė byla Nr. e2YT-6020-1052/2024
Teismo proceso Nr. 2-69-3-01649-2024-8
Procesinio sprendimo kategorijos:
2.2.1.4; 2.3.9.1; 2.4.4.8; 3.2.6.1. (N)



KAUNO APYLINKĖS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2024 m. birželio 18 d.
Kaunas

Kauno apylinkės teismo Kauno rūmų teisėja Asta Bundonė,
sekretoriaujant Simonai Kristinaitytei,
dalyvaujant pareiškėjai J. P. ir jos atstovui Juliiui Paškevičiui,
asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje A. J. atstovei Dianai Ingridai
Vinklerytei,

išvadą teikiančios institucijos Kauno miesto savivaldybės administracijos Sveikatos apsaugos
skyriaus atstovei Ilonai Marčiūkaitienei,

uždaramė teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal pareiškėjos
J. P. pareiškimą suinteresuotam asmeniui M. J. dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje
srityje, globos nustatymo, globėjo bei turto administratoriaus paskyrimo, asmuo, kurį prašoma
pripažinti neveiksniu – A. J. Išvadą teikiančios institucijos Kauno miesto savivaldybės
administracijos Sveikatos apsaugos skyrius ir Panevėžio rajono savivaldybės administracijos
Socialinės paramos skyrius.

Teismas

n u s t a t ė :

pareiškėja J. P. (toliau – ir pareiškėja) pareiškimu ir teismo posėdžio metu prašė pripažinti A.
J. neveiksniu turtinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse, nustatyti A. J. globą, jos globėja ir turto
administratore paskirti pareiškėją.

Pareiškime nurodė ir teismo posėdžio metu patvirtino, kad 2022 m. birželio 22 d. neįgalumo
ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Kauno I teritorinis
skyrius nusprendė A. J. nustatyti pirmojo lygio specialųjį nuolatinės priežiūros poreikis. 2024 m.
sausio 17 d. Kauno miesto socialinių paslaugų centras priėmė išvadą dėl asmens gebėjimo pasirūpinti
savimi ir priimti kasdienes sprendimus, kurioje nurodė, jog A. J. nesugeba pasirūpinti savimi ir
priimti kasdienes sprendimų šiose srityse: asmeninių pajamų ir išlaidų tvarkymas, susijęs su smulkiais
buitiniais sandoriais; asmeninių pajamų ir išlaidų tvarkymas, susijęs su lizingo, daiktų pirkimo-
pardavimo išsimokėtinai sutarčių sudarymo, paskolų ir vartojimo kredito sutarčių sudarymu;
kilnojamo turto naudojimo, valdymo ir disponavimo juo; nekilnojamo turto naudojimo, valdymo ir
disponavimo juo; paveldėjimo teisiniuose santykiuose; dalyvavimo ūkinėje komercinėje veikloje;
savitvarkos įgūdžių, sveikatos priežiūros, šeimos santykių, asmens gebėjimo būti globėju (rūpintoju),
pagalbininku pagal sutartį dėl pagalbos priimant sprendimus, darbo teisinių santykių bei politinių
teisių srityse. A. J. negalėjimą suprasti savo veiksmų reikšmės ir juos valdyti patvirtina išvada dėl

asmens gebėjimo pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus, kurioje pažymima, jog atsižvelgiant į suinteresuoto asmens sveikatos būklę ir elgesį darytina išvada, kad ji yra nesavarankiška ir nesugebėtų priimti sprendimų visuose turtinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse, kadangi jai sudėtinga išreikšti savo poreikius, įvertinti aplinkybes, numatyti galimo sprendimo pasekmes ir atlikti reikiamus veiksmus. Taip pat A. J. nustatytas specialiųjų poreikių lygis, atsižvelgiant į jos sugebėjimą pasirūpinti savimi ir priimti sau naudingus sprendimus. Dėl savo psichinės sveikatos būklės A. J. negali viena išėiti iš globos namų, nesupranta pinigų reikšmės, užmiršta įvykius ir žmones, nesugeba apsipirkti, sunkiai orientuojasi aplinkoje. Šiuo metu ji gyvena viešojoje įstaigoje (toliau – ir VŠĮ) „Pimonovų fondo globos namai“, kur jai teikiamos slaugos paslaugos. A. J., esant garbaus amžiaus, būtina atlikti kasdienes veiksmus, kaip antai, priimti sprendimus dėl sveikatos priežiūros bei medicininio gydymo, SODROS mokamų išmokų naudojimo ir kt.

Pareiškėjos atstovas palaikė pareiškime nurodytas aplinkybes, prašė pareiškimą tenkinti.

Asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje A. J. atstovė, atsiliepime į pareiškimą ir teismo posėdžio metu pareiškė, kad su pareiškimu sutinka. Nurodė, kad A. J. negeba pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimų šešiose turtinių ir šešiose asmeninių neturtinių santykių srityse, numatytose Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. gruodžio 10 d. įsakymu Nr. A1-742 patvirtinto „Asmens gebėjimo pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus nustatymo tvarkos“ aprašo 10 punkte. A. J. nustatytas pirmojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis ir vidutinių specialiųjų poreikių lygis. Pareiškėja J. P., būdama asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu duktė, galės geriausiai pasirūpinti jos teisių ir interesų tinkamu įgyvendinimu ir / ar apsauga. Pareiškėja pasirūpina jos priežiūra slaugos namuose, nuolatos lanko motiną, padengia visas motinos asmenines išlaidas, susijusias tiek su sveikatos priežiūra, tiek su uzufrukto objekto išlaikymu. Svarstant pareiškimo dėl A. J. pripažinimo neveiksniu visose pareiškime išvardintose turtinių santykių ir asmeninių neturtinių santykių srityse, globos nustatymo ir globėjos paskyrimo klausimą, siūlytina A. J. globėja ir turto administratore paskirti jos dukterį J. P. Tai atitinka įstatymo reikalavimus ir A. J. interesus.

Išvadą teikiančios institucijos Kauno miesto savivaldybės administracijos Sveikatos apsaugos skyriaus (toliau – ir išvadą teikianti institucija, skyrius) atstovė pateikė teismui išvadą, kuria palaikė ir teismo posėdžio metu. Nurodė, kad neprieštarauja, kad A. J. būtų pripažinta neveiksniu tam tikrose srityse būtų pripažinta vadovaujantis į bylą pateiktais rašytiniais įrodymais ir gautomis teismo psichiatrų ekspertų išvadomis. Taip pat neprieštarauja, jog A. J. globėja būtų paskirta jos dukra J. P.

Teismas

k o n s t a t u o j a :

pareiškimas tenkintinas.

Byloje sprendžiamas asmens pripažinimo neveiksniu klausimas. Pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso (toliau – ir CK) 2.5 straipsnį fizinio asmens veiksnumas suprantamas kaip galėjimas savo veiksmais įgyti civilines teises ir susikurti pareigas. Fizinis asmuo, kuris dėl psichinės ligos arba silpnaprotystės negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, gali būti teismo tvarka pripažintas neveiksniu tam tikrose srityse (CK 2.10 straipsnio 1 dalis). Pagal CK 2.10 straipsnio 1 dalį ir Lietuvos Respublikos psichikos sveikatos priežiūros įstatymo 4 straipsnio nuostatas yra du būtini neveiksnumo tam tikrose srityse nustatymo kriterijai: medicininis – asmens psichinė liga ar proto negalia, nustatyta arba patvirtinta asmens psichinei būsenai nustatyti teismo paskirtos teismo psichiatrijos ekspertizės metu, ir juridinis – psichinės ligos ar proto negalios nulemtas asmens negalėjimas suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti tam tikroje srityje. Tiek medicininis asmuo, dėl kurio pripažinimo neveiksniu kreiptasi į teismą, vertinimas teismui paskyrus ir kompetentingiems asmenims atlikus

teismo psichiatrijos ekspertizę, tiek asmens negalėjimo suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti svarstymas (juridinis kriterijus) yra sudėtinės asmens neveiksnumo tam tikrose srityje nustatymo proceso dalys, kurios yra būtinos ir vienodai svarbios kiekvienos bylos dėl asmens pripažinimo neveiksniu tam tikrose srityje atveju. Neveiksniu tam tikroje srityje ir globos reikalingu iš esmės gali būti pripažintas tik toks asmuo, kuriam konstatuojami egzistuojantys jo psichinės sveikatos sutrikimai, t. y. toks asmuo, kurio psichinė ar proto negalia apriboja galimybę jam orientuotis, dirbti, integruotis, būti ekonomiškai savarankiškam, pačiam daryti sprendimus ir už juos atsakyti tam tikroje srityje.

Iš pareiškėjo, jo ir asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje atstovų paaiškinimų, byloje esančių rašytinių įrodymų nustatyta, kad A. J. ir S. J. yra pareiškėjos J. P. tėvai, A. J. vyras ir pareiškėjos tėvas S. J. mirė 1996 m. rugpjūčio 4 d. (gyventojų registro pažyma Nr. GR.3A-10257). Kitų vaikų A. J. neturi. A. J. neterminuotai nustatytas vidutinių specialiųjų poreikių lygis (2022 m. birželio 22 d. sprendimas Nr. STS-2154). A. J. konstatuojamas psichikos sutrikimas - Kita kraujagyslinė demencija (F01.8).

Teismo psichiatrijos ekspertizės aktu Nr. 83TPK-48/2024 A. J. konstatuoti psichikos sutrikimai – F06.7 Lengvas kognityvinis sutrikimas ir F06.9 Nepatikslingas sutrikimas dėl galvos smegenų pažeidimo, disfunkcijos ir somatinės ligos, kita kraujagyslinė demencija (F01.8). Ekspertizės metu stebimi išreikšti kognityvinių funkcijų sutrikimai (mąstymo, atminties, dėmesio). Psichologiniame įvertinime - apibendrinant, kontaktas su tiriamąja menko produktyvumo, neinformatyvus, kadangi tiriamoji suteikia realybės neatitinkančią informaciją, liudijančią tiriamosios negebėjimą kritiškai įvertinti savo somatinę, psichinę būseną, savarankiško socialinio funkcionavimo galimybes. Protinės būklės trumpojo tyrimo, stebėjimo duomenys atitinka vidutinio sunkumo pažinimo sutrikimą: MMSE - 7 balų. Tiriamosios orientacija savyje pablogėjusi nežymiai, laike orientacija minimali, o orientacija vietoje nepilna. Fiksuojami grubūs valingo dėmesio funkcijų, ilgalaikės, trumpalaikės atminties pakitimai. Fiksuojami grubūs valingo dėmesio funkcijų, ilgalaikės, trumpalaikės atminties sutrikimai. Mąstymas lėtas, klampus, neproduktyvus. Vyrauja blankios emocijos, bet lengvai provokuojasi negatyvizmas. Pagal savo ligos (susirgimo, būsenos) pobūdį A. J. negali suprasti savo veiksmų reikšmės ir jų valdyti savo visuose turtinių santykių ir asmeninių neturtinių santykių srityse. Ekspertų išvada motyvuota, neprieštarauja kitiems teismo posėdžio metu ištirtiems įrodymams, todėl ja abejoti nėra pagrindo (CPK 218 straipsnis, 185 straipsnio 1 dalis).

Ištirti įrodymai patvirtina, kad dėl turimo psichikos sutrikimo A. J. negali suprasti savo veiksmų esmės ir jų valdyti, taigi negali tinkamai pati savimi pasirūpinti, dėl to gali nukentėti jos interesai ir būti pažeistos civilinės teisės. Pareiškime prašoma A. J. pripažinti neveiksniu turtinių santykių ir asmeninių neturtinių santykių srityse, iš ekspertų išvados matyti, jog faktiškai ji negali suprasti ir valdyti savo veiksmų šešiose turtinių santykių ir septyniose asmeninių neturtinių santykių srityse. Teismo posėdžio metu tiek pareiškėja, tiek A. J. atstovė, tiek ir išvadą teikiančios institucijos atstovė prašė A. J. pripažinti neveiksniu teismo psichiatrijos ekspertizės akte nurodytose srityse. Esant šioms aplinkybėms pareiškimas pripažintinas pagrįstu ir tenkintinas, o A. J. pripažintina neveiksniu šešiose turtinių ir septyniuose neturtinių santykių srityse, nurodytas teismo psichiatrijos ekspertizės akte Nr. 83TPK-239/2024 (CPK 443 straipsnio 1 dalis, 265 straipsnis 1 dalis).

Pripažinus A. J. neveiksniu, teismas sprendžia, kad siekiant apsaugoti neveiksnaus pilnamečio asmens teises ir interesus yra pagrindas, neatidėliotinai spręsti klausimą dėl globos nustatymo ir globėjo paskyrimo neveiksniu pripažintam asmeniui. Kadangi A. J. šiuo teismo sprendimu pripažįstama neveiksniu turtinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse, jai reikalinga kito asmens pagalba, todėl jai nustatytina globa ir paskirtinas globėjas (CPK 505 straipsnio 3 dalis). A. J. globėju sutinka būti pareiškėja – J. P., kuri ja šiuo metu rūpinasi. Tai, kad J. P. tinkama būti savo motinos globėja patvirtina Kauno miesto savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus ir kiti byloje surinkti rašytiniai įrodymai. Kitų asmenų galinčių ir norinčių globoti A. J. nėra. Medicininis pažymėjimas patvirtina, jog pagal sveikatos būklę J. P. gali būti globėja. Duomenų, kurie kliudytų skirti J. P. globėja byloje nėra, byloje yra jos žodinis ir rašytinis sutikimai. Duomenys iš įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro ir administracinių nusižengimų registro, patvirtina, jog pareiškėja

nėra teista, yra bausta administracine tvarka. Duomenų apie J. P. netinkamą elgesį, dėl kurių ji negalėtų būti paskirta globėja byloje nėra.

Tais atvejais, kai neveiksnius ar ribotai veiksnus asmuo turi nekilnojamųjų ar kilnojamųjų daiktų, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra, teismas paskiria turto administratorių, kuriuo gali būti skiriamas globėjas arba kitas asmuo (CK 3.245 straipsnio 1 dalis). Iš viešųjų registru duomenų matyti, kad A. J. nuosavybės teise priklauso 1/3 buto, esančio (*neskelbtina*) ir 3900/7800 dalys žemės sklypo, esančio (*neskelbtina*), jai mokama pensija ir ši turtą reikia tvarkyti. Įvertinus nustatytas aplinkybes, kad A. J. turi nekilnojamojo turto ir gauna pajamas, jai tikslinga skirti jos turto administratorių.

Atsižvelgiant į byloje nustatytas aplinkybes ir surinktus įrodymus, teismas sprendžia, kad yra teisinis ir faktinis pagrindas J. P. skirti A. J. globėja ir jos turto administratore (CPK 507 straipsnio 4 dalis, 508 straipsnio 3 dalis).

Teismo paskirtam globėjui ir turto administratoriui išaiškinama, kad asmens globa apima ir asmens turto globą, taip pat išaiškinamos globėjo teisės ir pareigos (CPK 508 straipsnio 4 dalis): 1) įgyvendinti ir ginti visiškai neveiksnaus asmens teises ir interesus be specialaus pavedimo; 2) sudaryti jo vardu sandorius (CK 3.240 straipsnis); 3) informuoti globos instituciją apie savo adreso pasikeitimą (CK 3.243 straipsnio 5 dalis); 4) neveiksnaus asmens turtą ir jo duodamas pajamas naudoti išimtinai jo interesais; 5) sandoriams, kurių suma didesnė nei 1 500,00 Eur sudaryti gauti išankstinį teismo leidimą; 6) visais atvejais gauti išankstinį teismo leidimą, jeigu nori perduoti, dovanoti ar kitokiu būdu perleisti globotinio nekilnojamoji turtą ar daiktines teises, jį išnuomoti, perduoti neatlygintinai naudotis, įkeisti ar kitokiu būdu suvaržyti teises į nekilnojamoji daiktą ar daiktines teises, taip pat sudaryti bet kokį sandorį, jeigu dėl šio sandorio globotinio turtas sumažėtų ar būtų perleistas ar suvaržytos globotinio daiktinės teisės; 7) globėjas negali sudaryti sandorių su globotiniu, išskyrus atvejus, kai turtas globotinei yra dovanojamas ar perduodamas neatlygintinai naudotis, jeigu tai atitinka globotinės interesus (CK 3.244 straipsnis). Dovanotojas negali būti neveiksnius šioje srityje asmuo. Neveiksnaus asmens globėjui draudžiama dovanoti neveiksnaus asmens turtą pastarojo vardu, išskyrus simbolines dovanas, kurių vertė neviršija vienos bazinės socialinės išmokos dydžio sumos. Neveiksniui asmeniui skirtas dovanas turi teisę priimti tik jo globėjas, išskyrus simbolines dovanas, kurių vertė neviršija vienos bazinės socialinės išmokos dydžio sumos (CK 6.470 straipsnio 1, 2 dalys).

Pagal CPK 468 straipsnio 3 dalį, bylinėjimosi išlaidos yra padengiamos iš valstybės lėšų.

Teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 263–268, 468, 496, 505, 507, 508 straipsniais

n u s p r e n d ž i a :

pareiškimą tenkinti.

Pripažinti A. J., asmens kodas (*neskelbtina*), neveiksnia šiose turtinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse:

I. Turtinių santykių sritys: 1) asmeninių pajamų ir išlaidų tvarkymas, susijęs su smulkiais buitinais sandoriais (maisto produktų įsigijimas, sumokėjimas už komunalines paslaugas ir pan.); 2) asmeninių pajamų ir išlaidų tvarkymas, susijęs su lizingo, daiktų pirkimo-pardavimo išsimokėtinai sutarčių sudarymu, paskolų, vartojimo kreditų sutarčių sudarymu ir pan.; 3) kilnojamojo turto naudojimas, valdymas ir disponavimas juo (kilnojamojo turto pirkimo-pardavimo, nuomos, dovanojimo, įkeitimo sandoriai ir kt.); 4) nekilnojamojo turto naudojimas, valdymas ir disponavimas juo (nekilnojamojo turto pirkimo-pardavimo, nuomos, dovanojimo, įkeitimo sandoriai ar kt.); 5) paveldėjimo teisiniai santykiai (palikimo priėmimas, testamentas sudarymas ir kt.); 6) dalyvavimas ūkinėje komercinėje veikloje (juridinių asmenų steigimas, buvimas juridinio asmens dalyviu, vertimasis individualia veikla);

II. Asmeninių neturtinių santykių sritys: 1) savitvarkos įgūdžių sritis (tinkama gyvenamojo būsto priežiūra, asmeninė higiena, ir savipriežiūra, apranga, avalynė); 2) sveikatos priežiūros sritis (kreipimasis dėl sveikatos priežiūros paslaugų, gebėjimas naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis,

reikiamų sveikatos priežiūros paslaugų poreikio įvertinimas, savalaikis vaistų vartojimas); 3) šeimos santykių sritis (santuokos sudarymas, asmens gebėjimas įgyvendinti tėvų valdžią - auklėti ir prižiūrėti savo vaikus, įvaikinti); 4) asmens gebėjimas būti globėju (rūpintoju), pagalbininku pagal sutartį dėl pagalbos priimant sprendimus); 5) darbo teisinių santykių sritis (asmens gebėjimas sudaryti darbo sutartį, atitinkančią jo galimybes, poreikius); 6) turtinių ir neturtinių teisių gynimo teismuose ir kitose valstybinėse institucijose ir organizacijose; 7) politinių teisių sritis (teisė balsuoti, teisė būti išrinktam į renkamas pareigas).

Nustatyti A. J., asmens kodas (*neskelbtina*), globą šiose turtinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse:

I. Turtinių santykių sritys: 1) asmeninių pajamų ir išlaidų tvarkymas, susijęs su smulkiais buitinais sandoriais (maisto produktų įsigijimas, sumokėjimas už komunalines paslaugas ir pan.); 2) asmeninių pajamų ir išlaidų tvarkymas, susijęs su lizingo, daiktų pirkimo-pardavimo išsimokėtinai sutarčių sudarymu, paskolų, vartojimo kreditų sutarčių sudarymu ir pan.; 3) kilnojamojo turto naudojimas, valdymas ir disponavimas juo (kilnojamojo turto pirkimo-pardavimo, nuomos, dovanojimo, įkeitimo sandoriai ir kt.); 4) nekilnojamojo turto naudojimas, valdymas ir disponavimas juo (nekilnojamojo turto pirkimo-pardavimo, nuomos, dovanojimo, įkeitimo sandoriai ar kt.); 5) paveldėjimo teisiniai santykiai (palikimo priėmimas, testamentas sudarymas ir kt.); 6) dalyvavimas ūkinėje komercinėje veikloje (juridinių asmenų steigimas, buvimas juridinio asmens dalyviu, vertimasis individualia veikla);

II. Asmeninių neturtinių santykių sritys: 1) savitvarkos įgūdžių sritis (tinkama gyvenamojo būsto priežiūra, asmeninė higiena, ir savipriežiūra, apranga, avalynė); 2) sveikatos priežiūros sritis (kreipimasis dėl sveikatos priežiūros paslaugų, gebėjimas naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, reikiamų sveikatos priežiūros paslaugų poreikio įvertinimas, savalaikis vaistų vartojimas); 3) šeimos santykių sritis (santuokos sudarymas, asmens gebėjimas įgyvendinti tėvų valdžią - auklėti ir prižiūrėti savo vaikus, įvaikinti); 4) asmens gebėjimas būti globėju (rūpintoju), pagalbininku pagal sutartį dėl pagalbos priimant sprendimus); 5) darbo teisinių santykių sritis (asmens gebėjimas sudaryti darbo sutartį, atitinkančią jo galimybes, poreikius); 6) turtinių ir neturtinių teisių gynimo teismuose ir kitose valstybinėse institucijose ir organizacijose; 7) politinių teisių sritis (teisė balsuoti, teisė būti išrinktam į renkamas pareigas).

Skirti A. J., asmens kodas (*neskelbtina*), globėja ir turto administratore aukščiau nurodytose srityse J. P., asmens kodas (*neskelbtina*).

Įsiteisėjus teismo sprendimui, duomenis apie asmens pripažinimą neveiksniu pateikti Neveiksnių ir ribotai veiksnų asmenų registro tvarkymo įstaigai Neveiksnių ir ribotai veiksnų asmenų registro nuostatų nustatyta tvarka.

Sprendimas per 30 dienų nuo paskelbimo gali būti skundžiamas Kauno apygardos teismui per Kauno apylinkės teismo Kauno rūmus.

Teisėja

Asta Bundonė